

BIỆN PHÁP BIÊN DẠY MÚA CHO TRẺ TỪ 3-5 TUỔI TẠI CÁC TRƯỜNG MẦM NON THÀNH PHỐ SƠN LA, TỈNH SƠN LA

Nguyễn Thị Huyền Trang

Trường Đại học Tây Bắc

Tóm tắt: Trong bài báo này, thông qua đặc điểm phát triển của trẻ từ 3 đến 5 tuổi, tác giả nhấn mạnh vai trò và ý nghĩa của hoạt động múa trong sự phát triển của trẻ, mang lại nhiều lợi ích quan trọng cho trẻ. Từ đó tác giả đưa ra một số biện pháp biên dạy múa, tạo sự hứng thú cho trẻ. Đồng thời tiến hành thực nghiệm tại cơ sở giáo dục Mầm non Chiềng sinh, TP. Sơn La, tỉnh Sơn La nhằm đánh giá sự tập trung hứng thú của trẻ từ 3 đến 5 tuổi.

Từ khóa: Biện pháp, hứng thú, múa, trẻ em.

Nhận bài ngày 23.7.2023; gửi phản biện, chỉnh sửa, duyệt đăng ngày 25.9.2023

Liên hệ tác giả: Nguyễn Thị Huyền Trang; Email: Trangnth@utb.edu.vn

1. MỞ ĐẦU

Múa là một loại hình nghệ thuật biểu diễn mang tính tổng hợp khách quan đặc thù (Le et al., 2008). Phương tiện thể hiện bằng cơ thể con người, ngôn ngữ biểu hiện là động tác, dáng dấp, cử chỉ hành động, điệu bộ, tư thế đường nét chuyển động trong âm nhạc diễn ra trong không gian sân khấu và thời gian được ấn định trước.

Trong giai đoạn từ 3 đến 5 tuổi, trẻ em trải qua một sự phát triển đa diện và quan trọng. Việc khám phá và phát triển các kỹ năng vận động, sáng tạo và xã hội đóng vai trò then chốt trong việc hình thành cá nhân của trẻ. Trong bối cảnh này, múa đã chứng tỏ vai trò đặc biệt quan trọng trong sự phát triển của trẻ từ 3 đến 5 tuổi. Múa không chỉ đơn thuần là việc vận động, mà còn là cách trẻ khám phá thế giới xung quanh, tạo biểu đạt và phát triển khả năng sáng tạo của bản thân.

Các biện pháp múa được đề cập trong bài báo nhằm khuyến khích trẻ rèn luyện kỹ năng vận động, phát triển cảm xúc và biểu cảm, xây dựng kỹ năng xã hội và tạo môi trường học tập tích cực

2. NỘI DUNG

2.1. Đặc điểm tâm sinh lý của trẻ từ 3 đến 5 tuổi

Đặc điểm tâm lý

Ở lứa tuổi 3 đến 5 tuổi trẻ thường rất hiếu động, ham hiểu biết, tìm tòi, khám phá những điều mới lạ xung quanh trẻ. Do đó trẻ thường bộc lộ năng khiếu trong độ tuổi này, trẻ thường say mê mong ước làm nhiều thứ như múa, hát, đọc thơ. Tư duy trẻ trực quan hình tượng, giúp trẻ nhìn sự vật hiện tượng một cách toàn diện hơn.

Đặc điểm phát triển vận động ở trẻ

Giai đoạn trẻ 3 đến 5 tuổi trẻ đã hoàn thiện một số chức năng, trẻ vận động dễ dàng. Tuy nhiên giai đoạn này xương còn mềm do có nhiều sụn, khả năng vận động, trẻ biết phối hợp giữa chân và tay. Do đó các hoạt động vui chơi nhảy múa là điều kiện để trẻ bộc lộ nhu cầu giao tiếp với mọi người, mọi vật xung quanh giúp cho trẻ cảm thụ nghệ thuật một cách tốt hơn.

2.2. Vai trò và ý nghĩa của múa trong sự phát triển của trẻ từ 3 đến 5 tuổi

Trong những năm gần đây, việc cho trẻ nhỏ tham gia học các môn năng khiếu từ khi còn rất nhỏ như múa, hát, vẽ,... đã trở thành một trào lưu phổ biến. Các bậc phụ huynh mong muốn con em mình được tiếp xúc và phát triển tài năng, năng khiếu từ khi còn rất nhỏ. Trong số đó, môn múa được coi là môn năng khiếu phổ biến nhất, và trẻ có thể bắt đầu học múa từ độ tuổi 3 - 5. Học múa từ 3 tuổi mang lại nhiều lợi ích cho bé. Mặc dù một số phụ huynh có quan ngại về việc học múa từ nhỏ, nhưng thực tế là ở độ tuổi này, các nhóm cơ vận động trong cơ thể của trẻ đã phát triển gần như hoàn chỉnh, và não bộ cũng đã phát triển được 80%. Điều này có nghĩa là trẻ đã có khả năng nhận thức và hiểu được lời người lớn nói, có thể nghe và làm theo. Hơn nữa, việc dạy trẻ 3 tuổi múa mang lại nhiều lợi ích quan trọng như sau:

Tăng cường sức khỏe

Học múa giúp trẻ vận động cơ thể thường xuyên, cải thiện thể chất và tăng cường sức đề kháng, giúp trẻ khỏe mạnh hơn và ít mắc bệnh.

Phát triển cảm xúc

Học múa không chỉ tạo ra sự vui vẻ và thích thú cho trẻ, mà còn giúp nâng cao tinh thần và khả năng cảm nhận cảm xúc của trẻ.

Phát triển kỹ năng xã hội

Tham gia các lớp học múa giúp trẻ phát triển các kỹ năng xã hội, học cách giao tiếp, kết bạn, chơi đùa và cư xử với mọi người xung quanh.

Phát triển khả năng tư duy và ghi nhớ

Học múa giúp trẻ phối hợp tư duy và hoạt động cơ thể, đồng thời, việc dạy trẻ múa từ độ tuổi 3 - 5, khi não bộ của trẻ đang phát triển, sẽ giúp cải thiện khả năng ghi nhớ của trẻ.

Ngoài những lợi ích trên, học múa còn mang lại nhiều giá trị khác cho trẻ nhỏ. Đầu tiên, nó giúp trẻ phát triển sự tập trung và kiên nhẫn, vì yêu cầu các động tác múa phải được thực

hiện một cách chính xác và theo thứ tự. Qua quá trình học múa, trẻ sẽ học cách kiên nhẫn và không từ bỏ khi gặp khó khăn.

Hơn nữa, môn múa cũng khuyến khích sự sáng tạo và tự do biểu đạt của trẻ. Trẻ có thể tự do diễn tả cảm xúc, ý tưởng và suy nghĩ thông qua các động tác múa, giúp họ phát triển khả năng sáng tạo và tư duy nghệ thuật.

Ngoài ra, học múa cũng giúp trẻ phát triển khả năng tư duy không gian và thể hiện sự cân bằng cơ thể. Qua việc học các động tác múa, trẻ sẽ rèn luyện khả năng phối hợp giữa tư duy và thể chất, đồng thời cải thiện cảm nhận về không gian và sự điều chỉnh của cơ thể.

Cuối cùng, học múa còn giúp trẻ phát triển sự tự tin và sự tự nhiên trong việc trình diễn trước đám đông. Khi tham gia biểu diễn trước công chúng, trẻ sẽ tự tin hơn trong việc thể hiện bản thân và phát triển khả năng giao tiếp.

2.3. Một số biện pháp biên dạy múa cho trẻ từ 3 đến 5 tuổi

Mục tiêu của việc biên dạy múa cho trẻ từ 3 đến 5 tuổi là khuyến khích trẻ rèn luyện kỹ năng vận động, phát triển cảm xúc và biểu cảm, xây dựng kỹ năng xã hội và tạo môi trường học tập tích cực. Có một số phương pháp biên dạy múa (Đặng Hùng, 2001), phù hợp cho độ tuổi này:

Chơi mô phỏng

Sử dụng các trò chơi mô phỏng để khuyến khích trẻ em học múa. Trẻ có thể nhảy nhót giống như một con thỏ, đi bộ như một con gấu, hoặc di chuyển như một con chim. Trò chơi mô phỏng không chỉ rèn kỹ năng vận động mà còn khám phá và tạo ra những trải nghiệm mới cho trẻ.

Đồng điệu và nhịp nhàng

Sử dụng nhạc cụ đơn giản như trống nhỏ, sáo để giúp trẻ nhận biết âm nhạc và nhịp điệu. Hướng dẫn trẻ vận động theo nhịp và thể hiện những điệu múa đơn giản. Điều này giúp phát triển khả năng nghe nhạc và tạo động lực cho trẻ khi họ học các bước múa cụ thể.

Kết hợp cảm xúc và biểu cảm

Múa không chỉ là việc vận động mà còn là cách để trẻ thể hiện cảm xúc và biểu cảm của mình. Khuyến khích trẻ tự do diễn tả cảm xúc thông qua các động tác múa. Bằng cách này, trẻ sẽ học cách nhận ra và quản lý cảm xúc của mình, cũng như phát triển khả năng giao tiếp không chỉ bằng lời nói mà còn bằng cử chỉ và biểu cảm cơ thể.

Tạo không gian sáng tạo

Tạo ra một môi trường an toàn và sáng tạo để trẻ em tự do khám phá và tạo ra các bước múa của riêng mình (Đinh Xuân Đại, 2007). Trẻ có thể được khuyến khích để thể hiện ý tưởng và ý nghĩa của riêng mình thông qua việc di chuyển, xoay tròn và biểu diễn. Điều này giúp trẻ em phát triển sự sáng tạo, tự tin và khả năng tự chủ.

2.4. Thực nghiệm dạy múa cho trẻ 3 đến 5 tuổi

Tác giả lựa chọn Trường Mầm non Chiềng sinh tại thành phố Sơn La để tiến hành thực nghiệm. Cơ sở vật chất ở đây tương đối đầy đủ, khuôn viên rộng rãi phù hợp với môi trường mầm non. Nhà trường có đội ngũ giáo viên năng động, nhiệt tình, chuyên môn đồng đều có năng khiếu về hát, múa, chất lượng Nhà trường đạt nhiều thành tích hội diễn trong ngành.

Qua tìm hiểu giờ, tìm hiểu thực trạng của trường về việc dạy múa cho trẻ còn một số hạn chế, giáo viên múa còn cứng nhắc, theo bài soạn gợi ý.

Khi dạy múa cho trẻ giáo viên còn gặp một số khó khăn trong việc tạo ra sự sáng tạo, sáng tác những động tác mới để minh họa múa tạo cho tiết học thêm sinh động và hấp dẫn.

Tiến hành thực nghiệm qua hai giai đoạn

Giai đoạn 1: Khảo sát trẻ trước khi thực nghiệm, Nhằm biết được sự hứng thú múa của trẻ khi chưa tác động thực nghiệm, từ đó có số liệu đánh giá, so sánh

Giai đoạn 2: thực nghiệm hình thành

Sau khi nghiên cứu phân tích nội dung bài hát múa tác giả tiến hành sử dụng các biện pháp múa vào bài múa đã được lựa chọn, sử dụng đồ dùng trực quan để minh họa vào bài hát.

- Khi tiến hành thực nghiệm ở hai nhóm tác giả đã sử dụng tiến trình dạy múa như sau:

+ Bước 1: Giới thiệu bài múa và múa cho trẻ xem.

+ Bước 2: tổ chức cho trẻ múa.

Trước khi vào bài múa cho trẻ xem tác giả dùng các hình thức giới thiệu bài hấp dẫn, ngắn gọn thu hút trẻ tập trung chú ý vào bài nhằm gây hứng thú ngay từ đầu tiết học. Để trẻ múa cùng cô thì cô giáo phải dùng biện pháp múa trước- Múa trọn vẹn cả bài, sau đó mới dùng lời ngắn gọn, dễ hiểu để giải thích từng động tác.

Giáo viên dùng các thủ thuật khác nhau tùy vào nội dung bài múa để gây hứng thú cho trẻ. Khi trẻ tiếp nhận bài múa đó cả hai nhóm đối chứng vào thực nghiệm. Khi tính phần trăm tác giả đều cho ở ba mức độ và cho điểm ở mỗi mức độ đó. Việc cho điểm ở mỗi mức độ là nhằm tính X để ra trung bình trong mức độ tập trung chú ý, hứng thú múa của trẻ từng bài.

Cụ thể tiêu chí tác giả đặt ra là:

Trẻ phải thực hiện đúng động tác múa, khi múa phải thể hiện đúng nội dung của bài múa và thể hiện khả năng vận động của cơ thể, rèn luyện năng lực tập trung chú ý, mạnh dạn, tự tin sẽ góp phần phát triển cảm xúc sáng tạo ở trẻ.

Thang đánh giá được chia ở ba mức độ sau:

- Mức độ cao: 3 điểm. Trẻ thực hiện được hai tiêu chí đó là: Đúng động tác, đúng nhạc, diễn cảm.

- Mức độ trung bình: 2 điểm. Trẻ thực hiện được hai tiêu chí đó là: Đúng nhạc và đúng động tác.

- Mức độ thấp: 1 điểm. Trẻ thực hiện được một trong hai tiêu chí: Đúng động tác nhưng không đúng nhạc, hoặc đúng nhạc nhưng không đúng động tác.

Để tính ra phần trăm và X, tác giả dùng phương pháp quan sát để cho điểm ở từng mức độ khác nhau.

⇒ Cách tính phần trăm: $T = S \cdot 100\% / p$

Trong đó: T là % số trẻ hứng thú múa ở mức độ.

S là số trẻ hứng thú múa ở mức độ đó.

P là tổng số trẻ tham gia thực nghiệm.

Cách tính X:

$$X = Q/P$$

Trong đó: X là điểm trung bình của nhóm trẻ ở ba mức độ.

Q là tổng điểm cộng lại.

P là tổng điểm số trẻ tham gia thực nghiệm.

Tác giả tiến hành đưa các biện pháp, các động tác múa mới vào nhóm thực nghiệm và có sử dụng biện pháp kế thừa có sẵn trong chương trình. Còn nhóm đối chứng, Tác giả sử dụng biện pháp và động tác như trong bài soạn đã gợi ý trong chương trình:

Dưới đây là một số biện pháp kế thừa và biện pháp đưa vào từng bài:

Tên bài hát- Tác giả	Biện pháp kế thừa	Biện pháp bổ sung
1: Hoa trường em Dương Hưng Bang	- Dạy hát. - Nghe băng đài	Dùng lời và những vần thơ để thu hút trẻ và dạy trẻ múa minh họa theo lời ca. Nơ hoa đeo tay.
2: Múa với bạn Tây Nguyên Phạm Tuyên	- Hát múa theo chương trình.	Trang phục Tây Nguyên, nơ hoa đeo tay, dải khăn, cồng.
3: Inh lả ơi Dân ca Thái	- Nghe hát. - Nghe băng	Cho trẻ xem băng hình về dân tộc Thái. Đạo cụ khăn von- kết hợp trò chuyện để dẫn dắt trẻ vào bài. Dạy trẻ múa theo lời ca.

Bài: Hoa trường em

Nhạc và lời: Dương Hưng Bang.

Vừa phải - tươi sáng.

- Bài hát được viết ở một thể đoạn đơn
- Giọng
- Nhịp 2/4
- Bài hát gồm 7 câu, giai điệu của bài hát vui vẻ, rộn ràng, trong sáng.

❖ **Mục đích yêu cầu:**

- Trẻ cảm nhận giai điệu rộn ràng của bài hát, gọi cho trẻ tình cảm yêu thiên nhiên với hình tượng đẹp của bông hoa cháu ngoan Bác Hồ.
- Trẻ có một số kỹ năng nhún mềm, tư thế tay cuộn cổ tay, hái đào.

❖ **Chuẩn bị:**

- Đàn, đài băng.
- Sân tập.

❖ **Hướng dẫn:**

Đây là bài dạy hát cho trẻ trong chương trình Tác giả đã biên soạn một số động tác tạo thành một tổ hợp múa minh họa theo lời ca bài hát.

Em được mẹ yêu nước

Em được cô giáo yêu

Khi mà em ngoan nhất

Đó là hoa bé ngoan

Các con sẽ là những bông hoa đẹp nhất, các con sẽ là những bông hoa mà được cô yêu nhất, các con là cây xanh tươi tốt trong vườn xuân. Đó là bài hát “ Hoa trường em”.

* Cả lớp cùng cô

- Từng tổ hát và gõ đệm theo nhịp, theo tiết tấu.
- Hát luân phiên từng tổ theo nhịp tay cô.
- Hát to, hát nhỏ theo hiệu lệnh của cô.

* **DẠY TRẺ MÚA MINH HOẠ**

Câu 1: Trẻ đứng thành 2 hàng, mỗi hàng 3 cháu theo hình chữ V, tay phải vung từ trong ra ngoài, qua đầu, kéo về đặt giữa bàn tay trước ngực, đầu ngón tay chéch qua phải, tay trái thực hiện cũng như tay phải.

Câu 2: Tay giơ cao khỏi đầu (Biểu tượng bông hoa) nhún chân nghiêng người sang phải, sang trái.

Câu 3: Tay giơ cao khỏi đầu, lắc cổ tay, chân chạy bước nhỏ, chuyển đội hình chữ V thành đường xiên.

Câu 4: Trẻ có số lẻ 1,3,5... quỳ xuống, hai tay vòng qua đầu thành hình vòng cung. Trẻ mang số chẵn 2,4,6... đi ký nhún chân quanh bạn ngồi, tay làm động tác hái hoa.

Câu 5: Trẻ có số chẵn 2,4,6... quỳ xuống, hai tay vòng qua đầu thành hình vòng cung. Trẻ mang số lẻ 1,3,5... đi ký nhún chân quanh bạn ngồi, tay làm động tác hái hoa.

Câu 6: Hai tay chống hông, chân chạy bước nhỏ dàn đội hình ngang.

Câu 7: Trẻ đứng vòng cung, nhún nghiêng người hai bên sau đó vòng tay qua đầu kéo úp chéo trước ngực, nghiêng đầu ở chữ Bác Hồ

Sau khi trẻ tập thành thạo, chia làm 3 nhóm. Mỗi nhóm 8 trẻ lần lượt lên biểu diễn.

* Qua điệu múa này tạo cho trẻ cảm giác được múa hát cùng các bạn dân tộc Thái, hình thành tình yêu, đoàn kết dân tộc.

❖ . Kết quả thực nghiệm.

Kết quả khảo sát trước thực nghiệm

Bài: Hoa trường em

Sáng tác: Dương Hưng Bang.

Tổng số 24 trẻ tham gia

Trong đó: có 9 trẻ không tập trung hứng thú múa.

8 trẻ ở mức độ trung bình.

7 trẻ hứng thú cao nhất.

Kết quả % như sau:

+ Mức độ 1 = 29,17%

+ Mức độ 2 = 33,33%

+ Mức độ 3 = 37,5%

X = 1,92%

Bảng 1: Mức độ hứng thú trước khi thực nghiệm

Bài	Hứng thú múa			
	Mức độ 1	Mức độ 2	Mức độ 3	X (%)
1	29,17%	33,33%	37,5%	1,92

Kết quả thực nghiệm ở giai đoạn 2

Bài: Hoa trường em

Sáng tác: Dương Hưng Bang.

Đây là bài hát trong chương trình, kết hợp một số biện pháp kế thừa là dạy trẻ hát, nghe hát qua băng, Tác giả đã dùng một số vần đề thơ để dẫn dắt trẻ vào bài và biên đạo một số động tác dạy trẻ múa. Còn biện pháp bổ sung Tác giả thấy trẻ hứng thú cao hơn vào bài học những động tác nhún, chạy bước nhỏ, tay vẫy nhẹ, hái đào. Trẻ đã tạo thành yếu tố tổ hợp múa rất sinh động theo lời ca bài hát “Hoa trường em”:

Tổng số 24 trẻ tham gia thực nghiệm

Có 21 trẻ hứng thú múa tạo hình tượng

Có 3 trẻ ở mức độ trung bình

Kết quả % như sau:

+ Mức độ 1 = 87,5%

+ Mức độ 2 = 12,5%

X = 2,9%

Bảng 2: Mức độ hứng thú múa sau khi thực nghiệm

Bài	Mức độ trẻ hứng thú múa.			
	Mức độ 1(%)	Mức độ 2(%)	Mức độ 3(%)	X (%)
1	87,5%	12,5%	0%	29%

Bảng 3: So sánh mức độ hứng thú trước và sau thực nghiệm

	Mức độ trẻ hứng thú múa	
	X trước thực nghiệm	X sau thực nghiệm
1	1,92%	2,9%

Bảng 4: Bảng mức độ điểm trước và sau thực nghiệm

Mức độ	Trước thực nghiệm		Sau thực nghiệm	
	Số cháu	Điểm	Số cháu	Điểm
1	20	60	56	168
2	25	50	12	24
3	27	27	4	4
Tổng số	72	137	72	196

* Nhận xét chung:

Kết quả sau thực nghiệm số điểm ở mức độ tập trung hứng thú múa của trẻ được tăng lên rõ rệt. Điểm ở mức độ trung bình và chưa tập trung giảm đáng kể. Những biện pháp bổ sung đưa vào mỗi bài là phù hợp:

X là của tập trung hứng thú múa

A là số điểm trước khi thực nghiệm (137)

B là số điểm sau thực nghiệm (196).

Dựa vào kết quả trên cho ta thấy:

Sau khi thực nghiệm số điểm của trẻ tăng lên đáng kể, sự không hứng thú giảm đi nhiều. Con số này cho ta thấy thực nghiệm đã đạt kết quả đáng kể. Điều đó chứng tỏ rằng trẻ hứng thú tập trung múa đúng động tác, đúng nhịp, trẻ biểu lộ bằng nét mặt, cử chỉ vui sướng khi được tiếp xúc với những hình thức múa mới.

Từ những kết quả thu được ở trên tác giả khẳng định: Việc đưa ra biện pháp mới, hình thức múa mới vào trong các bài hát múa là rất cần thiết đối với trẻ. Bên cạnh đó có nhiều cách tổ chức cho trẻ múa trong điều kiện sân tập rộng rãi, thoáng mát, đủ tiêu chuẩn, thì sự hứng thú múa của trẻ sẽ cao hơn và giúp trẻ có một tâm hồn trong sáng, cơ thể phát triển hài hoà cân đối hơn.

3. KẾT LUẬN

Múa là một trong những loại hình nghệ thuật giúp hoàn thiện nhân cách trẻ. Tham gia vào nghệ thuật múa, học múa, biểu diễn múa làm cho cơ thể trẻ phát triển cân đối hài hoà, tâm hồn trong sáng, nâng cao tính thẩm mỹ góp phần phát triển đức, trí, thể, mỹ cho trẻ. Tham gia vào nghệ thuật múa hình thành ở trẻ những hành vi biết đánh giá mình, bạn và hình thành năng khiếu ở trẻ.

Tác giả đã kết hợp một số phương pháp và bổ sung một số biện pháp mới, các biện pháp cũ để làm thực nghiệm như: Dùng trang phục, đạo cụ múa phù hợp từng bài, biên soạn những động tác đơn giản để làm cụ thể hoá cho nội dung. Vì thế, để đưa ra một số biện pháp nâng cao nghệ thuật múa phù hợp với trẻ từ 3 - 5 tuổi. Cách tổ chức đơn giản gây cho trẻ hứng thú, say mê luyện tập, giúp tâm hồn trẻ trong sáng, thêm yêu nghệ thuật. Đồng thời trẻ cảm thụ nghệ thuật, khả năng tiếp thu tri thức và phát triển hoàn thiện hơn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Le et al. (2008), *Giáo trình âm nhạc và múa dành cho hệ cao đẳng sư phạm mầm non*, Nxb Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
2. Đặng Hùng (2001), *Phương pháp sáng tác múa*, Nxb Văn nghệ TP Hồ Chí Minh.
3. Đinh Xuân Đại (2007), *Giáo trình múa và phương pháp dạy trẻ vận động theo âm nhạc*, Nxb Hà Nội.

METHODS OF TEACHING DANCE TO CHILDREN FROM 3-5 YEARS OLD IN KINDERGARTENS IN SON LA CITY, SON LA PROVINCE

Abstract: *In this article, through the development characteristics of children from 3 to 5 years old, the author emphasizes the role and meaning of dancing activities in the development of children, bringing many important benefits to children. Since then, the author has proposed some methods to teach dance to create excitement for children. Simultaneously, an experiment was conducted at a Kindergarten educational institution, in Chieng Sinh Ward, Son La City, Son La Province to assess the concentration and interest of 3 to 5-year-old children.*

Keywords: *Methods, excitement, dancing, children.*